

ZIELONE FUNDUSZE UE

dla transformacji energetycznej i adaptacji do kryzysu klimatycznego

NYSA / 16.12.2025

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

PRZYBIJMY PIĄTKĘ DLA PRZYRODY

PIĘĆ REKOMENDACJI NA OSTATNI ETAP PROGRAMOWANIA
FUNDUSZY UNIJNYCH 2014-2020 DLA PROJEKTÓW
DOTYCZĄCYCH OCHRONY BIORÓŻNORODNOŚCI W REGIONACH

Krzysztof Smolnicki
Warszawa, wrzesień 2014

Polska Zielona Sieć

ich zabezpieczenia oraz konieczności wykonywania kosztownych studiów wykonalności. Bariery te dotyczą tym bardziej, iż na poziomie regionalnym dotyczą one projektów o relatywnie mniejszych budżetach w porównaniu do tych finansowanych ze środków krajowych czy europejskich, w przypadku których tego typu ograniczenia nie występują.

Dla zwiększenia aktywności partnerów społecznych, w tym w szczególności pozarządowych organizacji ekologicznych, w efektywnym wykorzystaniu środków RPO na działania służące ochronie bioróżnorodności oraz edukacji dla zrównoważonego rozwoju konieczne jest zniesienie barier i ograniczeń w korzystaniu ze środków przez te podmioty.

Rozwiązania takie wdrożyć można na etapie przygotowywania dokumentów uszczegółwiających RPO. W szczególności konieczne jest uwzględnienie adekwatnych kosztów koordynacji, które umożliwią rzeczywisty nadzór nad wykonywaniem zadań projektowych oraz osiągnięcie celów jakościowych, zapewnienie realnych możliwości finansowania zaliczkowego, bez zbyt skomplikowanego systemu zabezpieczeń, a także ograniczenie potrzeby przygotowania kosztownych i często nieprzydatnych studiów wykonalności. Celowe jest również stworzenie systemowych mechanizmów uzupełnienia wkładu

Województwo	dolnośląskie	kujańsko-pomorskie	lubelskie	lubuskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie
Dostępność środków dla beneficjentów	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	+	+

Ocena RPO pod kątem dostępności dla beneficjentów środków w ramach priorytetu dotyczącego ochrony bioróżnorodności.

własnego ze środków regionalnych, np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Podobny mechanizm działań skutecznie w okresie 2007-2013 na poziomie krajowym - gdzie współfinansowanie dla środków na działania ekologiczne w priorytecie V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko zapewniła Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jego zastosowanie umożliwiło na poziomie krajowym znacznie większe zaangażowanie partnerów społecznych w realizację celów prośrodowiskowych, w porównaniu do poziomu regionalnego w RPO.

5. KONKRETNE WYNIKI

Każde wsparcie z publicznych środków powinno mieć na celu osiągnięcie konkretnych wyników. Wyniki te nie powinny dotyczyć tylko produktów, ale i mierzalnych rezultatów oraz, trudniej mierzalnego, efektu ubocznego - oddziaływania. Uzyskane rezultaty

powinny wpływać na osiąganie zakładanych celów i w miarę możliwości być mierzalne – tak, aby zmianę można było ocenić i odnieść do wydatkowanych środków. Działania w zakresie ochrony bioróżnorodności oraz zmiany świadomości ekologicznej często podlegają zewnętrznym i niezależnym oddziaływaniom. Jednak efektywność działania powinna być zawsze mierzona tak, by można było ocenić poziom realizacji zakładanego w RPO celu.

Fundusze unijne w ramach RPO na lata 2014-2020 powinny zapewnić mierzalność zakładanych dla ochrony bioróżnorodności i efektów poprzez system adekwatnych do zakładanych celów wskaźników.

Fundusze Europejskie w regionach na ochronę środowiska i zrównoważony rozwój.

---

*Przekrojowa ocena 16 Regionalnych Programów Operacyjnych
i Szczegółowych Opisów Osi Priorytetowych w obszarach:*

**Energia odnawialna
i efektywność energetyczna
Adaptacja do zmian klimatu
Ochrona przyrody i edukacja
ekologiczna
Transport
Odpady**

Prezentowana mapa nie wskazuje rzeczywistej wielkości środków przewidzianych przez województwa na ochronę przyrody w RPO 2014-2020. Podawane wielkości finansowania odnoszą się bowiem do tytułu działania, a nie do rzeczywistego ich przeznaczenia. Ustalenie rzeczywistego celu wydatkowania funduszy na ochronę różnorodności biologicznej jest bardziej skomplikowane. Można go doprecyzować dzięki tzw. kodom interwencji¹⁹. Znamienne jest fakt, że znaczna większość województw podaje w RPO tylko abstrakcyjne kody i nie wyjaśnia szczegółowego podziału środków. Ocena projektowanego wydatkowania środków na ochronę różnorodności biologicznej wskazuje, że w wielu województwach finansowanie to tylko pozornie służyć będzie ochronie przyrody.

Mapa 3: Pieniądze na przyrodę – udział środków przeznaczonych na działania dotyczące ochrony bioróżnorodności (i powiązanej z nią edukacji ekologicznej) w ramach całkowitej alokacji środków unijnych w RPO 2014-2020

BARIERY W WYKORZYSTANIU ŚRODKÓW Z RPO

Dla skutecznej realizacji projektów z zakresu ochrony różnorodności biologicznej i poszerzenia świadomości ekologicznej konieczne jest większe zaangażowanie społeczne, w tym poszerzenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji celów RPO. Z punktu widzenia efektywności wydatkowania środków nie ma istotnego znaczenia forma prawna beneficjenta, ale przedmiot jego działalności oraz doświadczenie. Celowe jest umożliwienie pozyskiwania środków z RPO w ramach priorytetu dotyczącego ochrony bioróżnorodności wszystkim typom beneficjentów prowadzącym działalność w tym zakresie. Rozwiązanie takie przyjęto zasadniczo tylko w województwie podlaskim.

W pozostałych 15 województwach wykazy potencjalnych beneficjentów są szerokie, jednak zwykle brakuje na nich pewnych typów. W praktycznie wszystkich RPO jako beneficjenci występują jednostki samorządu terytorialnego i administracja publiczna. Jednak już kościoły i przedsiębiorstwa nie zawsze pojawiają się wśród potencjalnych beneficjentów

RPO. Z kolei organizacje pozarządowe figurują jako potencjalni beneficjenci w prawie wszystkich RPO. Niechlubnym wyjątkiem jest województwo mazowieckie, gdzie przy utrzymaniu obecnych zapisów w SzOOP organizacje pozarządowe nie mogą dostać dofinansowania na działania z zakresu przyrody i edukacji ekologicznej.

Zwrócić należy uwagę, że samo wymienienie w RPO i w SzOOP określonego typu beneficjenta nie stanowi jeszcze o rzeczywistej dostępności środków. Sytuację taką widać wyraźnie na przykładzie organizacji pozarządowych, które w tematyce ochrony przyrody i edukacji ekologicznej mają duże doświadczenie. Analiza realizacji RPO 2007–2013 wskazuje, że organizacjom pozarządowym było wyjątkowo trudno pozyskać środki unijne. O trudności w pozyskiwaniu finansowania w RPO świadczy mała liczba organizacji pozarządowych wśród beneficjentów. Dokonana analiza porównawcza korzystania przez organizacje ze środków z RPO oraz z realizowanego na poziomie krajowym Priorytetu V POLiŚ i europejskiego programu LIFE pokazuje, że kluczową barierą dla

---

Analiza realizacji RPO 2007–2013 wskazuje, że organizacjom pozarządowym było wyjątkowo trudno pozyskać środki unijne. O trudności w pozyskiwaniu finansowania w RPO świadczy mała liczba organizacji pozarządowych wśród beneficjentów.

BARIERY 2025 – aplikacja

- ✓ brak typów działań i alokacji,
- ✓ wkład własny /brak systemowego wsparcia,
niesprzystające zasady,
- ✓ trudności w zabezpieczeniu umów,
- ✓ skomplikowana i kosztowna dokumentacja,
- ✓ brak kryteriów wyraźnie premiujących
partnerstwa z NGO,
- ✓ konieczność zagwarantowania zbyt precyzyjnych
wskaźników na etapie aplikowania

- Umowa z Komisją Europejską, Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych, dotacja w wysokości 100 750 EUR na realizację zadania **FoodSHIFT2030. Food System Hubs Innovating towards Fast Transition by 2030**. Umowa nr 862716 – FoodSHIFt2030 – H2020-SFS-2018-2020/H2020-SFS-2019-1 z dnia 29.07.2019.
- Umowa z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju, dotacja w wysokości 318 827,23 EUR na realizację zadania **Dla pszczół – transgraniczna współpraca na rzecz zachowania pszczół i dzikich owadów zapylających**. Umowa nr PLSN.04.01.00-02-0109/18-00 z dnia 19.06.2019.
- Umowa z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, dotacja w wysokości 425 470,00 zł na realizację zadania **Drzewa dla Zielonej Infrastruktury Europy – działania na terenie Dolnego Śląska**. Umowa nr 071/D/EE/WR/2017 z dnia 19.06.2017r.
- Umowa z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, dotacja w wysokości 2 050 148,15 zł na realizację zadania: **„Ochrona czynna przepłatki matorny, gatunku wskaźnikowego łągów, w Polsce południowo-zachodniej”**. Umowa nr POIS.05.01.00-00-376/12-00 z dnia 02.04.2013 r.
- Umowa z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, dotacja w wysokości 634 464.70 zł na realizację zadania: **Turystyka przyjazna przyrodzie w Dolinie Baryczy**, umowa nr POIS.05.01.00-00-175/09-00 z dn.22.07.2010r.
- Umowa z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, dotacja w wysokości 425 470,00 zł na realizację zadania **Drzewa dla Zielonej Infrastruktury Europy – działania na terenie Dolnego Śląska**. Umowa nr 071/D/EE/WR/2017 z dnia 19.06.2017r.
- Umowa z Komisją Europejską, dotacja w wysokości 469 089 euro na realizację zadania **„Trees Green Infra LIFE”**. Umowa nr LIFE15 GIE/PL/000959 z dnia 16.09.2016 r.
- Umowa z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, dotacja w wysokości 2 400 241,90zł na realizację zadania: **Reintrodukcja i restytucja niepylaka Apollo na Dolnym Śląsku**, umowa nr POIS.05.01.00-00-226/09-00 z dn.08.09.2010r.
- Umowa z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, dotacja w wysokości 4 053 062 .65zł na realizację zadania: **Drogi dla Natury – aleje przydrożne jako korytarze ekologiczne dla pachnicy dębowej**, umowa nr POIS.05.02.00-00-181/09-00 z dn.29.03.2010r.
- Umowa z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, dotacja w wysokości 89.295,230 PLN na realizację zadania **Dobra Atmosfera – dolnośląska kampania ekoedukacyjna**. Umowa nr 016/D/EE/WR/2019 z dnia 01.03.2019

BARIERY 2024 – realizacja

- ✓ trudny wybór wykonawców,
- ✓ niskie koszty obsługi projektu,
- ✓ skomplikowane procedury rozliczania i dokumentowania,
- ✓ niekorzystne proporcje pomiędzy pracą „biurokratyczną” a merytoryczną - wypalenie,
- ✓ trudności w finansowaniu pomostowym,
- ✓ brak elastyczności wydatkowania
- ✓ długotrwały i wielokrotny proces oceny raportów

Kontakt

Krzysztof Smolnicki

krzysztof@smolnicki.pl

Fundacja EkoRozwoju /

Ruch Przyjaciół Drzew

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

